

«Проблеми розвитку
споживчої кооперації України
в ринковому середовищі»

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Укоопспілка
Національна академія наук України:
Інститут економіки НАН України
Інститут держави і права НАН України
ім. Б. Корецького
Львівська комерційна академія

Міжнародна
науково-практична конференція

**«Проблеми розвитку
споживчої кооперації України
в ринковому середовищі»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

ЧАСТИНА 1

ЛЬВІВ
«КООПОСВІТА»
1998

*Проблеми розвитку споживчої кооперації України
в ринковому середовищі*

Міжнародна науково-практична конференція
Київ, Україна, 19-20 листопада 1998 року

Редакційна колегія:

професор Гончарук Я.А. - голова колегії
професор Апопій В.В.
професор Башнянин Г.І.
професор Балабан П.Ю.
професор Гелей С.Д.
професор Загорський В.С.
професор Марцин В.С.
професор Полікарпов І.С.
доцент Мокій А.І.
доцент Хміль Ф.І.

Літературне редагування
Технічна редакція
Оригінал-макет

Капелюшна О.В.
Никифороенко Т.В.
Леснік І.П.

ISBN 966-7478-06-8
ISBN 966-7478-07-6

© Львівська комерційна
академія

Підписано до друку 18.09.98. Формат 60x84/16
Друк на різнографі. Зам. 470
Львівська комерційна академія
Видавництво «Коопосвіта»
290011, Львів, вул. У. Самчука, 6

КОНЦЕПЦІЯ НЕПРИБУТКОВОЇ ПРИРОДИ КООПЕРАТИВІВ

У ринковій економіці існує два принципово відмінних один від одного типи підприємств, які створюються для ведення господарської діяльності відповідного напрямку. Підприємницька діяльність здійснюється за допомогою різних організаційних форм бізнесу (приватне підприємство, партнерство чи корпорація), зорієнтована на задоволення зовнішніх потреб клієнтів з метою отримання прибутку і розподілу його між власниками. Кооперативна діяльність здійснюється кооперативами (кооперативними товариствами, спілками) і зорієнтована на задоволення внутрішніх потреб власників кооперативу, які користуються його послугами. Метою діяльності кооперативу є не отримання прибутку, а надання більш дешевих та якісних послуг своїм членам і скорочення їх витрат на споживчі чи бізнесові потреби.

Особливість соціально-економічної природи кооперативних організацій дозволяє розглядати їх як специфічну форму господарювання. З одного боку, кооператив є громадською організацією з демократичним управлінням та самоврядуванням, створеною громадянами для взаємодопомоги, соціального та економічного самозахисту в умовах ринкової економіки. З іншого - це господарюючий суб'єкт, який діє на ринку та конкурує з іншими суб'єктами господарської діяльності. Але на відміну від них, господарська діяльність кооперативів у країнах з ринковою економікою спрямована на обслуговування своїх членів, які одночасно є його власниками і клієнтами.

Історично кооперативи виникли як форма взаємодопомоги людей в найрізноманітніших сферах. Уільям Кінг - один з основоположників кооперативного руху зазначав, що кооператив має за мету дати людям можливість уникати певних негараздів, які вони мали б, діючи поодинці, та отримувати переваги, яких неможливо досягти за індивідуальних дій. В основі кооперативної діяльності лежить кооперація та переваги, які мають люди від об'єднання:

- у колективу з'являються можливості, яких немає в окремих його членів;
- зменшуються витрати часу для досягнення певного ефекту за рахунок розділення та комбінування праці;
- з'являється можливість зменшувати витрати коштів за рахунок просторової концентрації предметів, спільного придбання та використання засобів виробництва, об'єднання коштів для виконання спільних завдань та ін.

Об'єднання людей, їх кооперація - це самостійна продуктивна сила, яка, по суті, є безкоштовною. Кооперативи створюються людьми з метою використання цієї продуктивної сили, закладеної в об'єднанні, особливо в тій частині, яка дає можливість економити кошти. Об'єднання в кооператив дозволяє людям підвищувати свій рівень життя за рахунок того, що з'являється можливість скорочення витрат. Більшість кооперативів створюються для економії коштів своїх членів, що рівноцінно (але не тотожно!) отриманню додаткових доходів.

Зрозуміло, що ставлячи за мету діяльності скорочення витрат своїх членів, кооператив, як форма господарювання суттєво відрізняється від форм підприємництва, які ставлять за мету отримання прибутку (доходу). Дохід та витрати є принципово відмінними економічними категоріями, тому кооперативна

та підприємницька діяльність також принципово відрізняються одна від одної. З філософського погляду дохід (та прибуток, як похідна від доходу) - це отримання «чужих» грошей. Прагнення отримати максимум доходу за свою працю чи товар часто проявляється в антагоністичних, конфліктних формах і супроводжується багатьма негативними явищами (недобросовісна конкуренція, обман та ін.). Максимізація доходів обмежується власними можливостями та зовнішніми факторами: максимальним рівнем цін, державним регулюванням тощо.

Витрати - це обмін «своїх» грошей на певні блага. Можливість мінімізації витрат також є обмеженою. Але об'єднання з іншими людьми, які прагнуть отримати такі ж блага, дозволяють скоротити витрати за рахунок спільних дій та концентрації коштів. Скорочення витрат рівнозначно (але не тотожно!) отриманню додаткових доходів. Якщо прагнення до отримання більшої кількості грошей за своєю природою є антагоністичним, бо здійснюється за рахунок інших людей (там, де отримують одні, втрачають інші), то скорочення витрат може здійснюватись на неантагоністичній основі за рахунок кооперації, об'єднання людей. Кооператив і є тією організаційною формою кооперації, яка створюється людьми для скорочення своїх витрат.

Ідея споживчої кооперації виникла тоді, коли люди зрозуміли: якщо купувати товар не вроздріб у торгового посередника, а у безпосереднього виробника або гуртового продавця, то цей товар обійдеться дешевше і буде кращої якості. Виробники та гуртові продавці знижують відпускну ціну на свій товар, щоб швидше його продати. Але при цьому вони зацікавлені реалізовувати товар відносно великими партіями.

Найпершою, найпростішою формою кооперації для задоволення власних споживчих потреб була купівля у складчину, коли добре знайомі між собою люди (родичі, сусіди, друзі) одноразовими внесками формували фонд обігових коштів певного розміру, який використовувався для разової закупівлі партії якогось товару. Учасники складчини вибирали одну або декілька довірених осіб, які безпосередньо здійснювали процес закупівлі. Закуплений товар розподілявся пропорційно сумі внесених у фонд грошових коштів. Складчина, як правило, була одноразовою операцією. Для закупівлі іншого товару або аналогічного товару через певний проміжок часу знову складались гроші і процес повторювався.

На певному етапі розвитку суспільства кооперація споживачів прийняла більш розвинуту форму, за якої люди об'єднувались більш широким загалом, створюючи товариство, до якого у будь-який момент могли приєднатись нові члени. Всі члени такого товариства, як правило, мали рівні права. Товариство створювалось не для проведення разових операцій, а для постійної закупівлі необхідних членам товарів. Для цього з певною періодичністю (щонеділі, щомісяця) членами товариства вносились грошові внески певного розміру. Із цих внесків формувалась фонд обігових коштів, за рахунок якого закуповувались партії найбільш необхідних товарів. Члени товариства отримували (в окремих випадках і в кредит) закуплені товари. Часто для реалізації товару створювався спеціальний магазин. Відпускну ціна складалась із закупівельної (гуртової) ціни товару, накладних витрат на перевезення та утримання магазину і для членів товариства була на рівні собівартості.

В 1844 році виник споживчий кооператив, діяльність якого була побудована на основі специфічних принципів, які відрізняли його від всіх інших організацій (в т.ч. й від усіх відомих на той час товариств). Кожен з цих принципів був відомий раніше і окремі з них зустрічались в існуючих в той час товариствах. Але в цьому

товаристві вперше ці принципи були об'єднані в єдину систему і тільки разом, в комплексі, створювали міцну життєздатну систему кооперації споживачів, яка базувалася на:

1. **Продажу в товариському магазині товарів членам товариства за ринковими цінами.**

2. **Розподілі чистого доходу між членами товариства пропорційно сумі куплених в магазині товарів (повернення покупцям частини «перебраних» з них коштів).**

3. **Формуванні обігового капіталу за рахунок членських внесків і частини отриманих від продажу товарів коштів.**

На перший погляд може здатися, що в цих принципах немає нічого особливого. Але це не так. Перший принцип забезпечував товариству уникнення конкурентного тиску з боку приватних торговців, бо товариство не вступало з ними у пряму цінову конкуренцію. Поєднання першого та другого принципів забезпечувало створення **принципово нової системи господарювання**, спрямованої не на отримання прибутку, а на скорочення витрат членів. Отримані товариством доходи від продажу товарів своїм членам повертались їм в кінці фінансового року пропорційно сумі куплених товарів. Цей механізм повернення в кінці року «перебраних» під час закупівлі товарів коштів одночасно дозволяв членам товариства робити та нагромаджувати заощадження. Зекономлені на кожній покупці кошти були незначними, але, нагромаджуючись у товаристві, в кінці року могли скласти значну суму. До цього кошти були у товаристві та дозволяли йому вирішувати проблему обігових коштів. Третій принцип сприяв перетворенню товариства у фінансово міцну організацію. Формуючи колективні фонди товариства, члени ще більше гуртувались навколо свого кооперативу, який дозволяв їм вирішувати спільні соціальні проблеми.

В усіх країнах світу кооператив є особливою формою господарювання, який діє на основі специфічних, визнаних в усьому світі кооперативних принципах. Загальним принципом кооперативних організацій є соціальна, організаційна та економічна **справедливість**. Цей принцип знаходить своє відображення в соціальному спрямуванні, організаційній структурі та економічному механізмі діяльності кооперативів.

Соціальні принципи кооперативу: самопомога та економічний самозахист шляхом взаємодопомоги, оснований на солідарності. Кооперативи створюються мало- та середньозабезпеченими верствами населення, які потребують економічного захисту та допомоги і самостійно організують їх на основі взаємодопомоги через кооперативну форму господарювання. Тому традиційний кооперативний принцип обмеження дивідендів на паї є не економічним, як це здається на перший погляд, а соціальним, як і принцип формування колективних фондів кооперативу. Просвітня робота ведеться кооперативом для пропаганди своїх принципів, донесення кооперативної ідеї до широких верств населення.

Організаційні принципи кооперативу: демократичне самоуправління, рівноправність, доступність, добровільність. Кооперативи - це добровільні, незалежні, демократичні, відкриті організації, де всі члени мають рівні права, обов'язки та відповідальність. Традиційний кооперативний принцип «один член - один голос» фіксує рівноправність членів у прийнятті рішень, а принцип «відкритих дверей» - доступність та добровільність членства. Самоуправління кооперативу базується на його незалежності.

Економічні принципи кооперативу: самозабезпечення товарами та

послугами та скорочення витрат. Люди створюють кооперативи для самозабезпечення більш якісними та дешевими товарами і послугами. Члени кооперативів є їх власниками і користувачами (клієнтами). Кооперативи створюються не для отримання прибутку, а для скорочення витрат своїх членів та надання їм послуг на більш вигідних умовах. Тому кооперативи є неприбутковими організаціями.

Ці фундаментальні кооперативні принципи визначають специфіку кооперативних форм господарювання і певну практику їх діяльності. Наприклад, принцип самозабезпечення товарами та послугами визначає тотожність власників та клієнтів кооперативу, принцип скорочення витрат - неприбутковий характер діяльності та розподіл доходів кооперативу пропорційно користуванню його послугами (повернення «перебраних» із члена коштів) і т.д.

Таким чином, діяльність на основі кооперативних принципів визначає специфіку кооперативу, як форми господарювання. Ці принципи яскраво показують, що кооператив має подвійну природу. З одного боку - це громадська організація, з іншого - це форма господарювання (підприємство).

Як громадська організація кооператив має такі ознаки:

1. Кооператив створюється «знизу» за ініціативою самих громадян. Він є автономною, незалежною, самостійною організацією.

2. Кооператив має на меті задоволення потреб та захист економічних та соціальних інтересів своїх членів. Головною метою кооперативу є поліпшення умов життя та праці, матеріального й духовного благополуччя своїх членів.

3. Кооператив є організацією самодопомоги для бідних та середніх прошарків населення. Кооператив не орієнтується на отримання чийсь допомоги, а опирається на власні можливості та взаємодопомогу своїх членів.

4. Членство в кооперативі є добровільним та доступним для всіх, хто відповідає вимогам до членства та готовий взяти на себе відповідальність, пов'язану з членством. У зв'язку з цим кооператив не має фіксованого членства і кількість членів не є постійно величиною.

5. Членство в кооперативі має особистий характер і не може бути передано іншим особам чи в спадок. Прийом у члени здійснюється на підставі особистої заяви в порядку, передбаченому статутом. Членові видається іменна членська книжка, і він реєструється в документах кооперативу (списках, реєстрах, картках тощо).

6. Управління в кооперативі здійснюється на демократичних засадах. Всі члени мають рівні права у прийнятті рішень. Як в усіх громадських організаціях, в кооперативі дотримується принцип «Один член - один голос».

7. Кооператив діє на принципах самоврядування. Вищим органом кооперативу є загальні збори. Члени самостійно обирають органи управління, які є підзвітними загальним зборам і керують діяльністю кооперативу, як правило, на громадських засадах.

8. Кооператив має фонди, які належать всім членам (колективна власність). Вони належать кооперативу, як юридичній особі, а звідси - всім членам кооперативу. Але кожен окремий член кооперативу, як правило, не має визначеної частки у колективній власності і не може претендувати на будь-яку її частину. Власність кооперативу формується за рахунок членських внесків і інших надходжень, передбачених статутом та не заборонених чинним законодавством, і використовується на спільні потреби всіх членів кооперативу за їх колективним рішенням.

Як форма господарювання (підприємство) кооператив має такі ознаки:

1. Кооператив здійснює діяльність у певній господарській сфері. Кооператив організовує надання послуг або здійснює закупівлю чи виробництво необхідних своїм членам товарів. Кооперативи можуть створюватись для ведення діяльності в будь-якій сфері, де можливе ведення підприємницької діяльності.

2. Члени кооперативу є одночасно його власниками і клієнтами. Кооператив створюється членами для самозабезпечення необхідними товарами та послугами. Кооператив не має своїх власних економічних інтересів. Його інтереси - це інтереси його членів. Кооперативи, як правило, не надають послуг особам, що не є членами.

3. Господарська діяльність кооперативу є неприбутковою за своєю природою. Метою діяльності кооперативу є не отримання прибутку, а задоволення потреб своїх членів в товарах та послугах. Неприбутковість кооперативу визначається такими ознаками:

- кооператив засновується членами з метою самозабезпечення товарами чи послугами, а не для отримання прибутку від обслуговування сторонніх осіб;
- кооператив надає послуги лише своїм членам, які одночасно є його рівноправними власниками та користувачами (клієнтами);
- кооператив прагне скоротити витрати своїх членів, а не отримати дохід від їх обслуговування;

- кошти, які отримує кооператив від своєї діяльності (плата за послуги товариства) надходять від членів та розподіляються між членами товариства за їх взаємною згодою;

- діяльність кооперативу не втрачає сенсу при обслуговуванні за собівартістю.

4. Плата за послуги кооперативу. Члени кооперативу самостійно встановлюють розмір плати за користування його послугами. Кооператив прагне до надання послуг за найнижчими цінами та розцінками (на рівні собівартості). Але з метою забезпечення фінансової стабільності та поповнення обігових коштів кооперативу члени можуть прийняти рішення про отримання від товариства послуг за цінами та розцінками, які є вищими собівартості. У цьому випадку кошти, що надходять кооперативу від членів понад собівартість отриманих товарів чи послуг, не можна вважати прибутком кооперативу. Вони мають природу внесків і фактично є цільовими внесками членів на розвиток товариства, які вносяться та використовуються членами за взаємною домовленістю в порядку, передбаченому статутом чи загальними зборами. Як правило, ці кошти повертаються членам пропорційно користуванню послугами кооперативу.

5. Питання оподаткування. Всі кошти кооператив отримує від своїх членів, які є його власниками. Чи можна вважати прибутком кошти, отримані від власників? Однозначно - ні. Щоб уникнути непорозумінь з цього приводу конгрес Міжнародного кооперативного альянсу, який відбувся в 1969 році в Гамбурзі, змінив термін «прибуток» на більш правильний термін «економічні результати». Дійсно, кошти отримуються кооперативом від надання послуг своїм членам-власникам, тому їх можна розглядати як певний внесок цих членів на забезпечення діяльності кооперативу (оплати залучених коштів, компенсацію витрат, формування резервів та колективних фондів та ін.). У зв'язку з цим в кооперативі немає отримання та розподілу прибутку, а є тимчасове фінансування кооперативу та повернення коштів членам, які скористались послугами кооперативу, чи спрямування їх на спільні потреби за взаємною згодою членів. Якщо члени кооперативу хочуть спрямувати частину коштів на колективні потреби

(потреби кооперативу) - це їхнє право як власників цих коштів. У зв'язку з цим в більшості країн світу кооперативи не обкладаються податком на прибуток (дохід) та звільняються від багатьох державних та місцевих податків та зборів.

6. **Власність у кооперативі.** Власність у кооперативі виступає у двох формах: колективній власності товариства та приватній власності членів. Власність кооперативу, як юридичної особи, є колективною. Об'єктом права колективної власності є придбане кооперативом рухоме та нерухоме майно; пайові внески членів; кошти, отримані від діяльності товариства; кошти неперсоніфікованих (колективних) фондів (резервного та ін.), в яких не визначена частка кожного члена та які формуються за рахунок вступних та інших обов'язкових внесків та надходжень від діяльності товариства. Суб'єктами права колективної власності є всі члени товариства, які самостійно встановлюють порядок формування та використання об'єктів колективної власності. Приватною власністю членів є передані кооперативу на певних умовах грошові кошти та матеріальні цінності, цільові та інші внески до персоніфікованих (дольових) фондів, в яких визначена частка кожного члена товариства. Ці внески на встановлених у кооперативі умовах передаються кооперативу членами в користування або оперативне управління.

7. **Внески членів та фонди кооперативу.** Внески членів є основним фінансовим джерелом діяльності кооперативу. Вони можуть бути: матеріальними, грошовими, обов'язковими, додатковими, разовими, періодичними, такими, що повертаються і не повертаються, встановленої чи довільної величини чи можуть мати інші умови. Види, розмір, порядок та умови внесення внесків та напрями їх використання самостійно визначаються кооперативом. Всі внески членів діляться на три великі групи: вступні, пайові та цільові. Вступний внесок вноситься лише у грошовій формі, сплачується одноразово при вступі до товариства і при виході з нього не повертається. Вступні внески переходять у власність кооперативу. Пайові внески можуть вноситись у грошовій або матеріальній формі та використовуються на здійснення кооперативом статутної діяльності. Пайові внески можуть бути обов'язковими і додатковими. Цільові внески вносяться у грошовій або матеріальній формі на умовах та в порядку, визначеному кооперативом. Кошти цільових внесків можуть повністю або частково повертатись членам, спрямовуватись на здійснення статутної діяльності чи інші потреби кооперативу. За користування пайовими та цільовими внесками своїх членів кооператив може встановити плату (нараховувати на них відсотки чи дивіденди).

Кооператив може створювати різноманітні цільові фонди, самостійно визначивши їх перелік, порядок формування та використання. Всі фонди в кооперативі діляться на персоніфіковані (дольові) та неперсоніфіковані (колективні).

8. **Відповідальність членів кооперативу.** Члени кооперативу, як правило, несуть матеріальну відповідальність за його зобов'язаннями. Ця відповідальність може бути обмеженою чи необмеженою. **Обмежена відповідальність** має місце, коли член кооперативу відповідає за його зобов'язаннями в межах твердо встановленої статутом чи законом грошової суми, яка в більшості випадків є кратною величині пайового внеску (паю). **Необмежена відповідальність** має місце, коли члени кооперативу відповідають за його зобов'язаннями та боргами всім своїм особистим майном. Цей вид відповідальності був особливо розповсюджений на початковому етапі розвитку кооперативного руху.

Таким чином, кооператив має одночасно ознаки громадської організації та специфічної форми господарювання (підприємства). Кооператив є специфічною

Найбільш суттєві відмінності кооперативних (неприбуткових) і господарських (підприємницьких) товариств у світовій економіці.

ОЗНАКИ	КООПЕРАТИВНІ ФОРМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ	ПІДПРИЄМНИЦЬКІ ФОРМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Соціальні цілі	Взаємодопомога, самодопомога і економічний самозахист від різноманітних посередників, різні соціальні програми для членів та громади	Немає
Економічні цілі	Скорочення витрат членів, забезпечення членів необхідними товарами та послугами	Отримання прибутку власниками від надання послуг клієнтам
Статус	Неприбуткова організація	Підприємницька організація
Організаційна форма	Кооператив	Акціонерне товариство, товариство з повною, додатковою чи обмеженою відповідальністю
База членства	Створюється на основі певної спільноти людей, об'єднаної професійною, територіальною чи іншою ознакою	Учасниками можуть бути люди, яких об'єднує лише бажання отримати прибуток від участі в товаристві
Управління	Демократичне. Кожен член має право одного голосу, незалежно від суми його вкладу в кооператив.	Управління (кількість голосів) пропорційна частці в статутному капіталі або кількості акцій
Власники	Всі члени кооперативу, незалежно від часу вступу. Кількість власників не є фіксованою чи обмеженою	Засновники та акціонери. Кількість фіксується в момент заснування та обмежується певною величиною
Клієнти	Виключно члени-власники кооперативу	Як правило, особи, що не є власниками кооперативу
Розподіл результатів діяльності	Пропорційно користуванню послугами кооперативу (повернення "перебраних" коштів)	Пропорційно вкладеному капіталу
Законодавче регулювання	Кооперативне законодавство	Підприємницьке законодавство
Державна підтримка	У вигляді звільнення від податків та надання пільгових кредитів	Як правило, лише у вигляді створення сприятливого законодавчого середовища

громадською організацією, яка принципово відрізняється від інших об'єднань громадян тим, що головним видом її діяльності є господарська діяльність. Ця особливість віддаляє кооператив від громадських організацій і наближає його до господарських підприємств. Кооператив може здійснювати свою господарську діяльність у різних сферах і може бути віднесеним до підприємств, але за цілями та механізмом управління - це неприбуткова демократична громадська організація, яка здійснює надання послуг своїм членам. Як громадська організація, кооператив відрізняється від інших громадських об'єднань тим, що його діяльність, перш за все, спрямована на досягнення для своїх членів економічного ефекту від користування послугами кооперативу (а не політичного, соціального, культурного та ін. ефекту для суспільства чи певної групи, як це має місце в інших громадських організаціях). Від господарських організацій, які надають аналогічні послуги, кооператив відрізняється тим, що він є формою взаємодопомоги та самозахисту людей, його діяльність спрямована не на отримання прибутку, бо він надає послуги

власно своїм членам, обслуговує потреби членів кооперативу, які одночасно є власниками та клієнтами. Кооператив вважається неприбутковою організацією не тому, що взагалі не отримує прибутку, а тому, що отримує кошти не від сторонніх людей, а від своїх членів, які є його власниками, і розподіляє ці кошти між членами (повертає їх членам) за їх спільним рішенням. Отримання прибутку є не метою, а можливим результатом діяльності, яка не втрачає сенсу при наданні послуг навіть за собівартістю. Доцільність застосування терміну "прибуток" до коштів, які кооператив отримує від надання послуг своїм членам-власникам, можна поставити під сумнів. Природа цих коштів відрізняється від коштів, отриманих суб'єктами підприємництва від надання послуг клієнтам, які не є власниками. Тому діяльність кооперативів у більшості країн світу регулюється окремим законодавством, яке враховує специфіку та неприбуткову природу кооперативної форми господарювання.

Діяльність на основі кооперативних принципів складає особливу рису кооперативних форм господарювання. Ця ознака відрізняє кооперативні форми господарювання від підприємницьких (акціонерних товариств, товариств з обмеженою, повною та додатковою відповідальністю та ін.)

ЛІТЕРАТУРА

1. Шаарс М.-А.. Кооперативы: принципы и практика. /Ун-т штата Висконсин, США, рус. изд. VOCA, 1993.
2. Craig John G. The Nature of Co-operation. Kendall/Hunt Publishing Company, 1992.
3. Munkner Н.-Н. Co-operative Principles and Co-operative Law. -Bonn, Germany, 1986.

РЕЗЮМЕ

У доповіді пропонується новий, нетрадиційний підхід щодо трансформації споживчої кооперації України в ринковому середовищі. На основі аналізу світового кооперативного досвіду розроблена та обґрунтована концепція неприбуткової природи кооперативних організацій. Основною ідеєю цієї концепції є зміна акцентів стосовно мети та механізму діяльності споживчої кооперації. З одного боку, це може допомогти споживчій кооперації України впровадити світові стандарти діяльності, отримати статус неприбуткової організації і підстави для звільнення від оподаткування, а з іншого - сприятиме зростанню зацікавленості пайовиків в участі (в тому числі й фінансовій) в діяльності споживчої кооперації України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: кооператив, кооперація, споживча кооперація, неприбуткові організації, кооперативні принципи.

ЗМІСТ

<i>Лукінов І.І., академік НАН України, професор</i> СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ТА ВХОДЖЕННЯ В СУЧАСНУ РИНКОВУ ЕКОНОМІКУ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	3
<i>Бабенко С.Г., Голова Правління Укоопспілки</i> СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ.....	9
<i>Долішній М.І., докт. екон. наук, Злутко С.М., докт. екон. наук</i> Інститут регіональних досліджень НАН України ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ ТА ЇЇ РОЛЬ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (на матеріалах України і Німеччини).....	15
<i>Безчасний Л.К., член-кореспондент НАН України,</i> Інститут економіки НАН України СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА І СУТЬ КООПЕРАЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ.....	22
<i>Семчик В.І., докт. юрид. наук, академік АПРН України, член-кореспондент</i> НАН України, Інститут держави і права ім. Корецького НАН України ПРАВОВА БАЗА РОЗВИТКУ І ФУНКЦІОНУВАННЯ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ.....	28
<i>Гончарук Я.А., докт. екон. наук, проф., ректор Львівської комерційної академії</i> СІЛЬСЬКИЙ РИНОК: ШЛЯХИ СТАБІЛІЗАЦІЇ.....	35
<i>Загорський В. С., докт. екон. наук, Черкасова С. В., канд. екон. наук,</i> Львівська комерційна академія ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ У СПОЖИВЧІЙ КООПЕРАЦІЇ.....	40
<i>Прокопа І.В., докт. екон. наук, Інститут економіки НАН України</i> СОЦІАЛЬНА БАЗА РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ І ШЛЯХИ ЗБЕРЕЖЕННЯ.....	45
<i>Дубаларь П.Г., Председатель Правления Молдкооп, Малека Ф.Х., доц.,</i> ректор, Кооперативно-Коммерческий Университет Молдовы ПОТРЕБИТЕЛЬСКАЯ КООПЕРАЦИЯ МОЛДОВЫ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ: НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	50

<i>Марцин В.С., докт. екон. наук, акад., Львівська комерційна академія</i> НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	54
<i>Анопій В.В., проф., Львівська комерційна академія</i> СИСТЕМА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ І ВІДНОСИН СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ ТА АПК В УМОВАХ РИНКОВОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	61
<i>Башнянин Г.І., докт. екон. наук., професор, Львівська комерційна академія</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ КООПЕРАТИВНИХ СИСТЕМ В ПЕРЕХІДНИХ УМОВАХ.....	69
<i>ОВЧАРУК М.П., заступник Голови Правління Укоопспілки</i> СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ В УМОВАХ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ РИНКОВИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ.....	77
<i>Хміль Ф. І., канд. екон. наук, Львівська комерційна академія</i> ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ СТАНОВЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ У СПОЖИВЧІЙ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	81
<i>Мокій А.І., канд. екон. наук, Семів С.Р., економіст, Львівська комерційна академія</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	91
<i>Біла О.Г., канд. екон. наук, Львівська комерційна академія</i> ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПІДПРИЄМСТВ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	98
<i>Зіновчук В. В., канд. екон. наук, Інститут аграрної економіки</i> ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО СПОЖИВЧУ КООПЕРАЦІЮ.....	104
<i>Гелей С.Д., професор, Львівська комерційна академія</i> ЕТАПИ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ: УРОКИ ІСТОРІЇ.....	109
<i>Сирохман І.В., докт. техн. наук, Пономарьов П.Х., докт. техн. наук,</i> Задорожний І.М., докт. техн. наук, Львівська комерційна академія ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ І СИРОВИНОЮ.....	120
<i>Балабан П.Ю., професор, Полтавський кооперативний інститут</i> НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	127
<i>Гончаренко В.В., канд. екон. наук, Полтавський кооперативний інститут</i> КОНЦЕПЦІЯ НЕПРИБУТКОВОЇ ПРИРОДИ КООПЕРАТИВІВ.....	131